

Značaj kardiohirurških procedura u procesu unapređenja zdravlja

Asist. dr Igor Živković

Pregled predavanja

01 Epidemiologija kardiovaskularnih bolesi

02 Anatomija srca i patofiziologija

03 Vrste kardiohirurških procedura (CABG, zalisci, urođene mane)

04 Perioperativna priprema i anesteziologija

05 Minimalno invazivne i robotske tehnike

06 Komplikacije i upravljanje rizicima

07 Klinički ishodi i statistike

08 Rehabilitacija i dugoročna nega

09 Tehnologije budućnosti i ekonomski aspekti

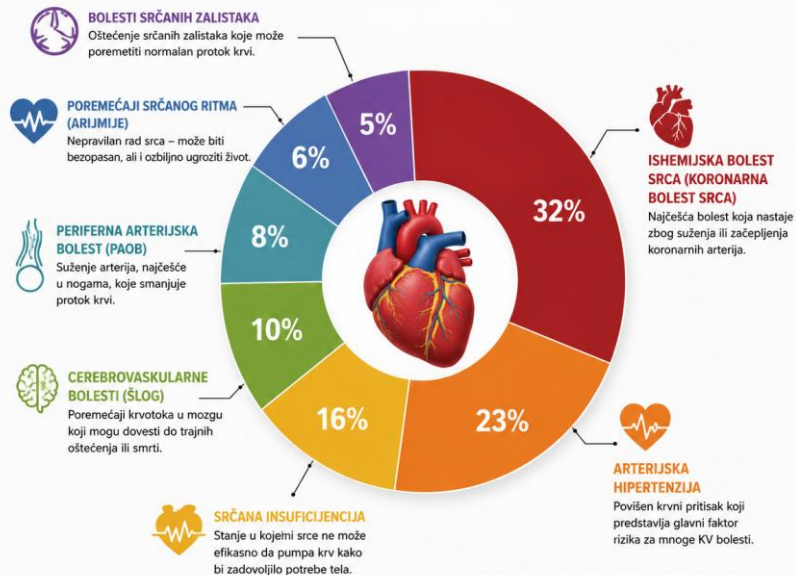
10 Zaključak

Epidemiologija kardiovaskularnih bolesti

NAJČEŠĆA KARDIOVASKULARNA OBOLJENJA

PROCENAT ZASTUPLJENOSTI U UKUPNIM KARDIOVASKULARNIM BOLESTIMA

NAPOMENA

Procenti su približni i zasnovani na globalnim podacima Svetske zdravstvene organizacije (WHO) i drugih relevantnih zdravstvenih institucija.

31%

Udeo KVB u ukupnoj globalnoj smrtnosti

523Mil.

Obolelih od KVB u svetu (2019.)

3×

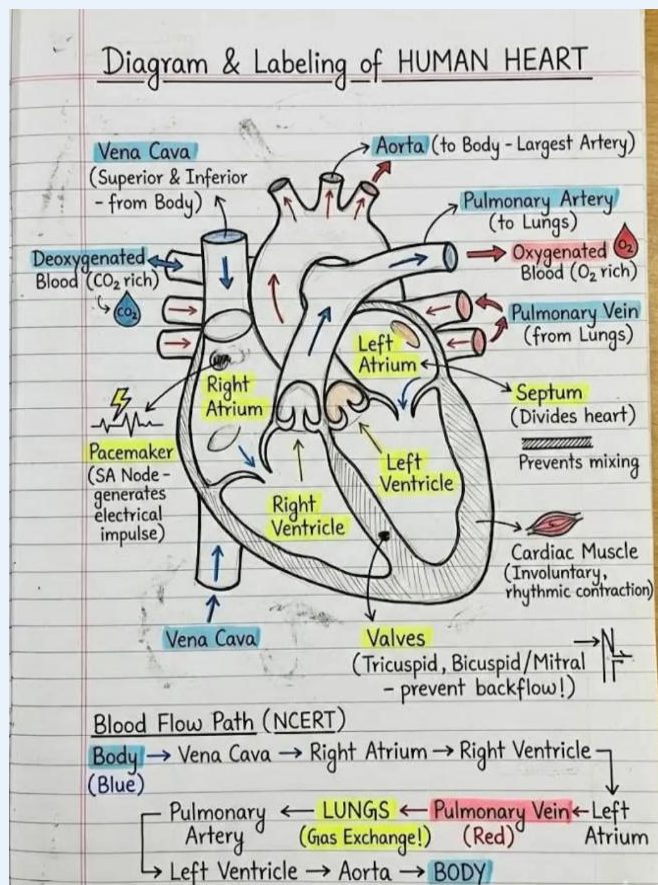
Veći rizik za muškarce
Ali ih žene sustižu nakon menopauze

↑70%

Porast incidence u zemljama u razvoju

Faktori rizika: hipertenzija, dijabetes, gojaznost, pušenje, fizička neaktivnost i stres

Anatomija srca i osnove patofiziologije

Ateroskleroza

Nakupljanje plaka u arterijama smanjuje protok krvi i dovodi do ishemije miokarda

Stenoza ili insuficijencija srčanih zalistaka

Suženje otvora srčanih zalistaka povećava opterećenje srčanog mišića. Neadekvatno zatvaranje zalistaka sa posledičnim volumnim opterećenjem

Srčana insuficijencija

Nesposobnost srca da pumpa dovoljnu količinu krvi za potrebe organizma

Aritmije

Poremećaji srčanog ritma koji mogu uzrokovati iznenadnu srčanu smrt

Kardiovaskularne Bolesti

Globalni zdravstveni izazov 21. veka

Uvod u kardiohirurgiju

- Kardiovaskularne bolesti ostaju vodeći uzrok mortaliteta i morbidityeta u globalnoj populaciji.
- Kardiohirurgija igra ključnu ulogu u lečenju stanja koja ugrožavaju život pacijenata.
- Napredak hirurških tehnika znatno je poboljšao kratkoročne i dugoročne ishode lečenja.
- Multidisciplinarni pristup osigurava sveobuhvatnu brigu o kardiovaskularnom zdravlju.

Vrste kardiohirurških procedura

CABG

Aortokoronarna
bajpasa hirurgija

1 do 1,2 miliona godišnje

AVR

Zamena aortnog
zaliska

250 do 350 hiljada godišnje

MVR/MVP

Zamena/popravka
mitralnog zaliska

100/150 hiljada godišnje

TAVI

Transkatetar implantacija
aortnog zaliska

350-450 hiljada godišnje

ASD/VSD

Korekcija urođenih
srčanih mana

90/100 hiljada godišnje

Transplantacija

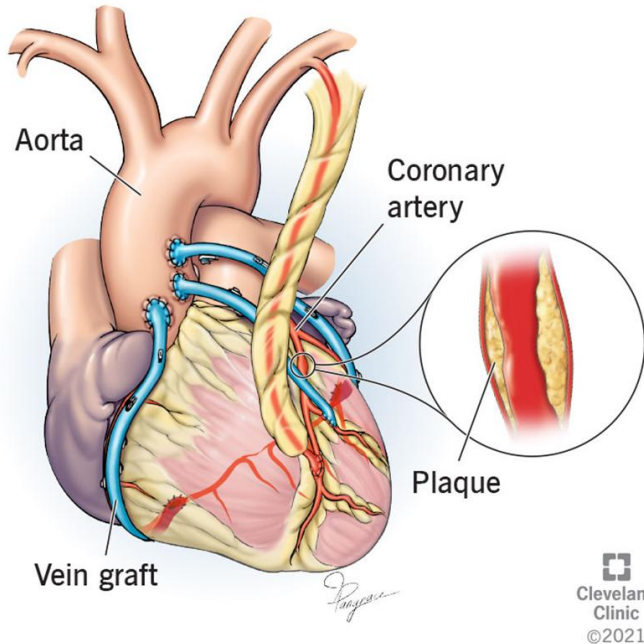
Transplantacija
Srca

5.5-6.5 hiljada godišnje

Aortokoronarna bajpas hirurgija (CABG)

Coronary artery bypass grafting (CABG)

Ključne informacije

- Najčešće izvođena kardiohirurška procedura na svetu
- Indikacije: kritična stenoza koronarnih arterija
- Tehnika: OFF-Pump, ON-Pump, Arterijski ili venski graftovi
- Uspješnost procedure >95% u specijalizovanim centrima
- Preživljavanje poboljšano i do 20 godina nakon zahvata
- Smanjuje simptome angine pectoris kod >90% pacijenata

Godišnje se izvodi oko 800.000 CABG procedura u Sjedinjenim Državama

Hirurgija zalistaka srca

Mehanički zalisci

Dugovečnost >20 god; zahteva doživotnu antikoagulantnu terapiju (varfarin)

Biološki zalisci

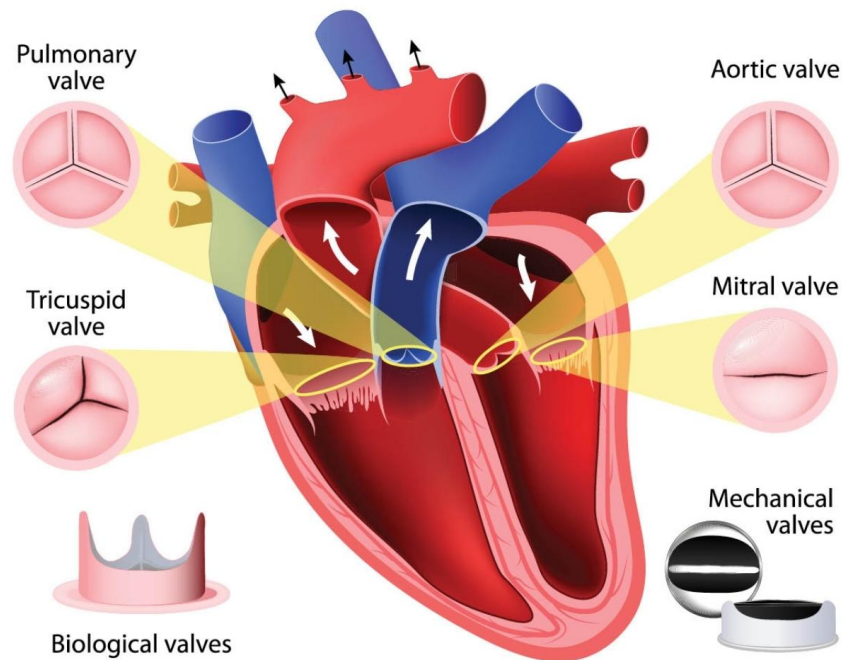
Ne zahteva antikoagulanate; traju 10–15 godina (svinjski ili goveđi perikard)

TAVI/TAVR

Minimalno invazivna procedura; idealna za starije i visokorizične pacijente

Smrtnost kod aortne stenozе 25% u godinu dana

Smrtnost kod mitralne regurgitacije sa srčanom slabošću 50% u 5 godina

Uspešnost operacija srčanih zalistaka preko 95%

Perioperativna priprema i postoperativna nega pacijenata

ENHANCED RECOVERY AFTER CARDIAC SURGERY

PREOPERATIVE FACTORS

- Prehabilitation
- Smoking and alcohol cessation
- Nutritional status optimization
- Glycemic control
- Multidisciplinary team management

INTRAOPERATIVE FACTORS

- Minimally invasive surgery
- Short-acting anesthetics
- Perioperative fluid management
- Surgical site infection control

POSTOPERATIVE FACTORS

- Early extubation
- mobilization
- enteral feeding
- drain/line removal
- Glycemic control
- Priority home discharge

REDUCED SURGICAL TRAUMA & PERIOPERATIVE RISK

Multidisciplinarni tim stručnjaka

HEART TEAM

Kardiohirurg

Planira i izvodi operativni zahvat

Kardiolog

Preddijagnostika, stentovi, praćenje

Anesteziolog

Perioperativna hemodinamska zaštita

Perfuzer

Upravljanje aparatom srce-pluća

Minimalno invazivne kardiohirurške tehnike

Robotska hirurgija

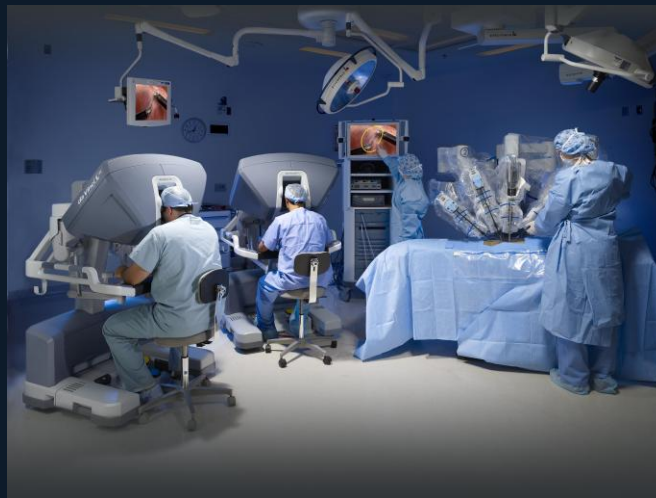
Preciznost kroz Da Vinci sistem

Video-asistirana

VATS tehnike za minimalan rez

Endoskopska

Pristup bez sternotomije

Transkateterska

TAVI – bez otvorenog srca

Mini-torakotomija

Smanjena trauma tkiva

Brži oporavak

Hospitalizacija 3–5 dana

Prednosti minimalno invazivnih tehnika: manji operativni rez, manje gubitka krvi, kraća hospitalizacija, brži povratak svakodnevnim aktivnostima i manji rizik od postoperativnih infekcija

Komplikacije i upravljanje operativnim rizicima

Krvarenje

Visok

Intraoperativno i postoperativno; zahteva transfuziju ili reoperaciju

Infarkt miokarda

Umeren

Perioperativno oštećenje miokarda kod 2–5% pacijenata

Moždani udar

Umeren

Embolizacija u CNS; incidenca 1–3% kod CABG operacija

Infekcije rane

Nizak

Površinska ili duboka sternalna infekcija kod 1–2%

Bubrežna insuf.

Umeren

Akutno oštećenje bubrega kod 5–10%; dijaliza kod 1–2%

Aritmije

Visok

Postoperativna fibrilacija pretkomore kod 20–40% pacijenata

Postoperativna rehabilitacija i oporavak

Rehabilitacija i oporavak

Put oporavka pacijenta

Faza I — ICU (1–3 dana)

Hemodinamski monitoring, ekstubacija, rana mobilizacija i fizioterapija disanja

Faza II — Odeljenje (3–7 dana)

Postepeno uvođenje fizičke aktivnosti, edukacija pacijenta i porodice

Faza III — Kućni oporavak (2–6 ned.)

Ograničenje fizičkih napora, nega rane, prilagođavanje ishrane i medikamenata

Faza IV — Kardiološka rehabilitacija (3–6 m.)

Praćen fizički trening, psihosocijalna podrška, sekundarna prevencija

Klinički ishodi i rezultati

95%+

Stopa preživljavanja
posle CABG

40%

Smanjenje
smrtnosti

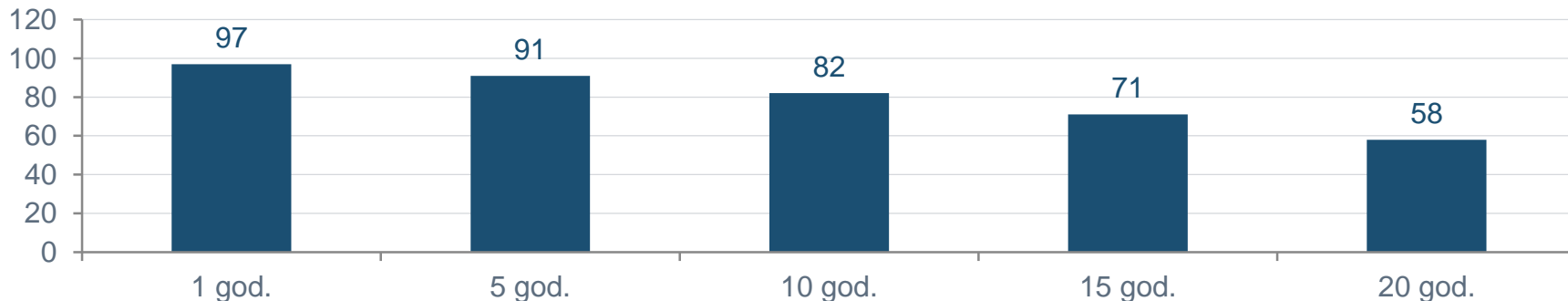
80%

Poboljšanje
kvaliteta života

10+

Godina produženog
preživljavanja

Stopa preživljavanja pacijenata nakon CABG (%)

Transplantacija srca — krajnja opcija lečenja

~6.000

transplantacija srca
godišnje u svetu

85%

jednogodišnje
preživljavanje

50%

preživljavanje
posle 10 godina

4–6 m.

prosečno čekanje
na donora

Indikacije

Terminalna srčana insuficijencija, kardiomiopatija,
kongenitalne bolesti

Selekcija donora

Kompatibilnost krvne grupe i veličine srca; mozgova smrt
donora

Imunosupresija

Doživotna terapija (ciklosporin, MMF, kortikosteroidi)

LVAD uređaji

Mehanička podrška kao most do transplantacije ili
dugotrajna alternativa

Uloga kardiohirurgije u unapređenju zdravlja

Primarna prevencija

Rano otkrivanje i lečenje faktora rizika smanjuje potrebu za hitnom hirurgijom

Sekundarna prevencija

Post-operativna rehabilitacija i promena načina života produžava ishode

Skrining programi

Sistematski pregledi otkrivaju bolest u asimptomatskoj fazi

Oporavak i rehabilitacija

Planirani kardiološki rehabilitacioni programi povećavaju funkcionalni kapacitet za 20–30%

Edukacija pacijenata

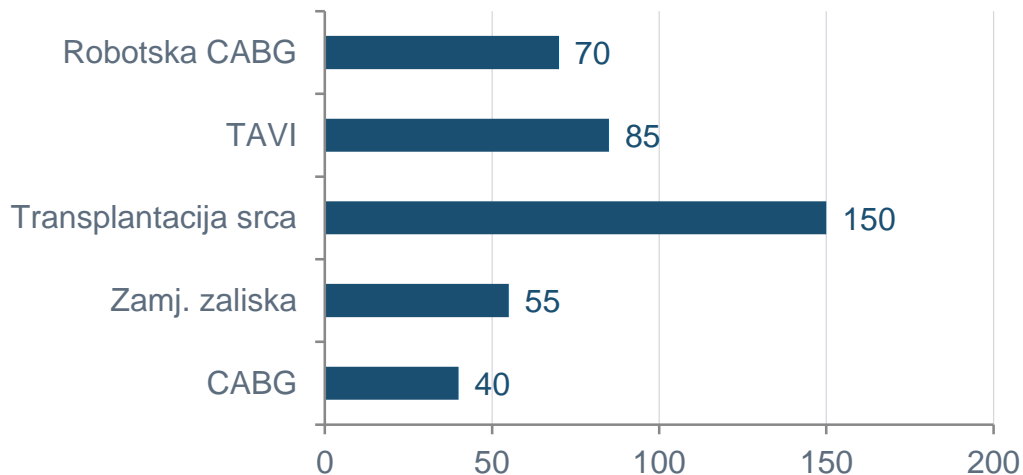
Informisani pacijenti imaju bolju adherenciju i dugoročne ishode lečenja

Telemedicina i praćenje

Praćenje na daljinu poboljšava kontinuitet postoperativne nege

Ekonomski aspekti kardiohirurgije

Prosečni troškovi procedura (USD, 000)

Godišnji globalni troškovi lečenja KVB premašuju 1 trilion USD

Troškovi vs. koristi

Svaki USD uloženi u kardiohirurgiju vraća 4–6 USD kroz produktivnost i smanjenje hospitalizacija

Teret KVB na ekonomiju

KVB koštaju EU >200 mlrd. EUR godišnje u direktnim i indirektnim troškovima

Pristupačnost i jednakost

Razlike u pristupu između razvijenih i zemalja u razvoju utiču na globalne ishode

Zdravstveni sistemi

Jačanje kardiohirurških kapaciteta smanjuje dugoročni teret zdravstvenih sistema

Zaključak

- Kardiohirurgija je nezaobilazna disciplina u lečenju i prevenciji kardiovaskularnih bolesti.
- Kontinuirani tehnološki napredak — od robotike do AI — čini procedure sigurnijim i efikasnijim.
- Multidisciplinarni pristup (hirurg, kardiolog, anesteziolog, perfuzer, fizioterapeut) osigurava optimalne ishode.
- Integracija prevencije, hirurgije i rehabilitacije čini celovit model zdravstvene zaštite.
- Ulaganje u kardiohirurgiju direktno doprinosi javnom zdravlju, ekonomiji i kvalitetu života.

"Svaki život spašen kardiohirurgijom — pobjeda nauke, tehnologije i humanosti"